

NAF Mobilitet
**Samferdselspolitisk
Langtidsprogram**

2016 - 2020

NAF for alle trafikanter

«NAF er en uavhengig, medlemsstyrt forbruker- og interesseorganisasjon som ivaretar medlemmets behov som trafikant. NAF skal hjelpe medlemmene gjennom å tilby et attraktivt fellesskap og gunstige fordeler. NAF skal kjempe for medlemmene gjennom markant samfunnspåvirkning for å sikre trygg, effektiv og miljøvennlig samferdsel.»

Dette er NAFs formålsparagraf. Vårt politiske langtidsprogram for perioden 2016 – 2020 skal være med å oppfylle dette løftet som vi har gitt våre 500.000 medlemmer. Dette er det politiske rammeverket som NAF arbeider etter, utformet på bakgrunn av medlemsundersøkelser og innspill fra våre 71 lokalavdelinger over hele landet. Programmet ble vedtatt av NAF Landsmøte i april 2016 og er forpliktende for hele organisasjonen.

Innledning

Mobilitet betyr bevegelighet. Innen samferdsel vil mobilitet si muligheten til å forflytte seg fra ett sted til et annet. NAFs utgangspunkt er at mobilitet er et gode. Det er en grunnleggende forutsetning for menneskets velferd og for vårt samfunns utvikling at alle mennesker i Norge, både fastboende og besøkende, kan forflytte seg fritt.

For det enkelte mennesket er den reisen du gjør hver dag den viktigste. Hverdagsreisen handler ofte om å bruke så lite tid som mulig for å komme seg fra ett sted til et annet.

NAF ønsker en trygg, effektiv og enkel hverdag for alle trafikanter enten man bruker bil, kollektiv, sykkel eller bena.

Norge er et langstrakt og variert land, der behov for bil varierer sterkt. I de mindre byene og i distriktene er personbilen uunnværlig for å arbeide, handle og kunne bedrive fritidsaktiviteter. I de største byene er menneskene avhengig av et velfungerende kollektivtilbud for at hverdagstransporten skal kunne utføres effektivt. Veksten i byene gjør at personbilen i fremtiden vil måtte vike plass for andre transportmidler, samtidig som teknologisk utvikling og ulike former for delingsøkonomi gjør oss mindre avhengig av å eie bil for at hverdagen skal fungere.

Alle trafikanter fortjener et trafikkikkert miljø å bevege seg i, enten man er fotgjenger, syklist, mopedist, bilist, kjører MC eller er kollektivbruker. Mange av oss veksler mellom disse rollene etter hva som er mest hensiktsmessig akkurat da. Mobiliteten er sjelden et mål i seg selv, men det er et avgjørende virkemiddel for å få utført ulike gjøremål i løpet av en dag.

Det offentlige har derfor et ansvar for å legge til rette for enkel og effektiv transport som imøtekommer det moderne samfunnets behov. Med større kunnskap om de negative effektene transport har for klima, miljø og sikkerhet, blir det viktig å finne fram til løsninger for bærekraftig mobilitet. NAF vil bidra til å finne de gode løsningene som ivaretar enkeltindividets behov og balanserer dette med samfunnets krav.

Infrastruktur

NAF vil at...

- **De offentlige bevilgningene til infrastruktur økes og gjøres uavhengig av årlige bevilgninger over statsbudsjettet**
- **Planprosessen effektiviseres og statlig infrastruktur underlegges statlig planmyndighet**
- **Drift og vedlikehold av infrastruktur løftes, og forfallet på vei, fergemateriell og banenettet elimineres**
- **Veinormalene gjøres bindende og skal fungere som minstekrav for veinettet**
- **Intelligente transportsystemer (ITS) og ny teknologi som gir bedre framkommelighet og økt trafiksikkerhet må tas i bruk. Samtidig må hensynet til personvern ivaretas.**

For trafikanten er kvaliteten på veien, banen eller kollektivtilbudet viktig for å komme enkelt og trygt fram. Stort forfall på veiene bidrar til ulykker og gir lengre reisetider. Dårlig vedlikeholdt jernbane gir forsinkelser og skaper en usikkerhet som bidrar til at flere velger bilen fremfor banen. Manglende tilrettelegging for sykling og gange fører til at færre velger å være myke trafikanter på sin hverdagsreise. Norge sliter fortsatt med forfall på vei, bane og kollektivløsninger. Store deler av landet er også avhengige av fergeforbindelser. Fergene må sees på som en naturlig del av veinettet, og også her er det behov for fornyelse av både fergemateriell og kaianlegg. En elektrifisering av norsk fergetrafikk vil ha stor betydning for både klimautslipp og lokal luftkvalitet.

Det er identifisert et stort investeringsbehov for at landet skal få et effektivt og trygt transportnett for alle trafikanter. Riksveier og jernbane må underlegges effektiv statlig planlegging og finansieres utenom de årlige statsbudsjettene, ut fra en aksept om at slike investeringer gir samfunnsnytte og vekstmuligheter i flere generasjoner fremover. NAF ønsker også en evaluering av forvaltningsreformen fra 2010 for å undersøke i hvilken grad fylkeskommunene har ivaretatt viktige, lokale veiforbindelser og for å kunne identifisere eventuelt forbedringspotensial i systemet.

Myndighetene må anerkjenne et medansvar for ulykker der ulykken og/ eller skadeomfanget skyldes forhold ved veien, og erkjenne erstatningsansvar ovenfor de som er rammet.

Fremtidens transportbehov vil i større grad møtes med nye teknologiske løsninger. Intelligente transportsystemer har i seg store muligheter for bedre trafiksikkerhet og utnyttelse av kapasiteten, som gir bedre framkommelighet for deg og meg - og lavere utslipp for samfunnet. Her skal NAF kjempe medlemmenes sak for en teknologi som skal gi en bedre og tryggere hverdagsreise, samtidig som vi tar hensyn til personvernet. Myndighetene må ta høyde for nye teknologiske system og inkludere disse i sin transportplanlegging. Det er samtidig viktig at brukerne har tilgang til og bestemmer over hva slags data som lagres om dem.

Trafikksikkerhet

NAF vil at...

- **Veieier skal ha objektivt ansvar for skader som skyldes mangelfullt vedlikehold**
- **Trafikkopplæringen styrkes for alle aldersgrupper**
- **I områder med blandete trafikantgrupper skal det tas spesielt hensyn til myke trafikanter ved utformingen av veimiljøet**
- **Gang- og sykkelveinettet utbedres og forlenges, og drift- og vedlikeholdskrav skal oppfylles**
- **Arbeidet med etablering av midtrekkverk, rydding av sideterreng, bredere veiskuldre og å skille ulike trafikantgrupper økes kraftig**
- **Tiltak iverksettes for å få ned gjennomsnittsalderen på bilparken i Norge, blant annet ved å øke vrakpanten til 6000 kroner innen 2020**
- **Tiltak iverksettes for å redusere antall MC- og mopedulykker**
- **Arbeidet med ras- og tunnelsikring økes kraftig, og nødnettet må fungere**
- **Kontroller av tungtransport økes**

Trygghet er svært viktig for alle trafikanter. Opplevd trygghet må være høy og reell risiko må være lav. Hvert år får altfor mange livet sitt endret som følge av ulykker. For å oppnå høyest mulig grad av sikkerhet i trafikken så må de tre hovedelementene individ, infrastruktur og kjøretøy spille sammen.

Myndighetene har bestemt at trafikkveksten i byene skal tas med kollektiv, sykkel og gange. Skal vi lykkes med dette mener NAF at det er avgjørende at folk opplever sykling som trygt. Dette må tas på alvor når vi planlegger utviklingen av byene våre. Trafikkforståelse er et livslangt prosjekt. Trafikktraining må starte allerede i barnehagen og styrkes opp gjennom skoleløpet. Barn og ungdom trenger trygge forhold for gåing og sykling og tilgang til et kollektivtilbud for å kunne trene seg selv i å bli selvstendige og ansvarlige trafikanter. Etter som man blir eldre så er solid føreropplæring nødvendig for å lære seg risikoforståelse og samspill i trafikken.

Mengdetrening er livsviktig for uerfarne sjåførere, og det må tilrettelegges for at man kan lære å beherske et kjøretøy i trygge omgivelser på lukkede baner. De voksne og eldre trenger oppdatering og oppfriskning fordi trafikkbildet blir mer komplekst og regler endrer seg.

NAF tar utgangspunkt i at den store majoriteten ønsker å oppføre seg ansvarlig og riktig i trafikken. Hver enkelt har ansvar for egen og andres trygghet i trafikken, og hver enkelt må bevisstgjøres på dette ansvaret. NAF mener at gode ferdigheter og holdninger hos den enkelte kommer til sin fulle nytte når det kombineres med gode ytre sikringsforhold, som f.eks. et veisystem som er lett å lese og tilgang på kjøretøy med høy sikkerhetsstandard. Selv om de aller fleste trafikanter oppfører seg ansvarlig, kan vi ikke unngå at det er menneskelig å gjøre feil. Derfor må omgivelsene være utformet slik at det tar høyde for normale menneskelige feilvurderinger:

- De fysiske omgivelsene må hjelpe trafikanten til å gjøre de riktige vurderingene slik at ulykker unngås.
- Hvis trafikanten likevel feilvurderer og dette fører til ulykke, må de fysiske omgivelsene sørge for at trafikanten i minst mulig grad blir hardt skadet eller dør.

For å oppnå dette, trenger vi det NAF kaller et tilgivende veinett hvor f.eks. fysiske midtdelere eliminerer møteulykker, god linjeføring hindrer utforkjøring og rent sideterreng reduserer skadeomfanget dersom kjøretøy havner utenfor veien. Gående og syklende må i større grad skjermes fra motoriserte kjøretøy ved at det satses på sammenhengende gang- og sykkelveinett og gode kryssløsninger slik at faren for konflikt blir minimert. Videre må man ikke undervurdere betydningen av et godt vedlikeholdt og driftet veinett. Spordannelser, hull, dårlig sikt, brøyting, strøing og merking er viktige trafikksikkerhetstiltak for alle trafikantgrupper. Utsatte gangfelt og kryss bør ha belysning, og det må være fokus på universell utforming av kollektivtilbud og der hvor myke trafikanter ferdes.

Avgifter

NAF vil at...

- **Avgiftssystemet skal bidra til å redusere de totale utslippene fra transportsektoren og gi sikrere kjøretøy**
- **Samlet avgiftsnivå for bil reduseres, med vekt på kjøps- og eieavgiftene**
- **Bruken av bompenger avvikles ved at andre finansieringsløsninger fases inn**
- **Avgiftsfritaket for nullutslippsbiler opprettholdes til disse er konkurransedyktige på markedet**

For den enkelte er det viktig at hverdagsreisen blir billigere, samtidig som de kan gjøre det som er riktig for fellesskapet. Dagens høye avgifter gjør det vanskeligere å ta de trygge og miljøriktige valgene. Transport er ofte en betydelig utgift på budsjettet, enten det gjelder valg av familiebil eller innkjøp av månedskort på bussen.

Spesielt bilavgiftene påvirker både folks valg av bil, bruken av bil og mobilitetsmønsteret generelt. Avgiftssystemet må være utformet slik at de mest trafiksikre og utslippsvennlige bilene innen hvert segment blir gunstige for forbrukerne. En fornyelse av bilparken vil gi positive utslag både på ulykkes- og skadestatistikken. Samtidig er nye biler betydelig mer utslippsvennlige enn eldre biler. Klima- og miljøutfordringen innebærer at vi må fase inn biler med lavest mulig utslipp. Nullutslippsbiler er en viktig brikke for å kunne nå klimamålene knyttet til transport, og må være fritatt for avgifter til de er konkurransedyktige på markedet.

Det meste av investeringene i riksveinettet og bypakker gjøres med et stort innslag av brukerfinansiering. Bompenger medfører økte bruksavgifter som gjør mobiliteten i Norge dyrere. Dette må sees i sammenheng med de andre bilrelaterte avgiftene, noe som ikke gjøres i dag. NAF vil at bompengefinansiering avvikles ved at man finner nye måter å investere i infrastruktur på. Inntil da er det Stortinget som fortsatt skal avgjøre om et prosjekt skal brukerfinansieres eller ikke, da det kun er Stortinget som kan innføre avgifter.

ersgata 1

70 Uika

04

NO

CITYARO

OK 88119

Bytransport

NAF vil at...

- **Det etableres reelle omkjøringsmuligheter utenom byene for gjennomgangstrafikk og godsterminaler må lokaliseres utenfor bykjernene**
- **Staten tar ansvar for finansiering av større infrastrukturprosjekter, herunder kollektivprosjekter, i byområdene**
- **Kollektivtilbudet gjøres konkurransedyktig med privatbilen i byområdene**
- **Det etableres tilstrekkelig med innfartsparkeringsplasser langs hovedårene med et godt overgangssystem til kollektive transportmidler**
- **Kommuner i byområdene skal inngå forpliktende arealbruksplaner som sørger for at bilavhengigheten reduseres**
- **Eventuell innføring av køprising skal følge vegtrafikklovens § 7a med tilhørende forskrifter, og skal ikke forenes med innkreving av bompenger etter veglovens § 27**

Byene i Norge opplever en sterk befolkningsvekst. Dette vil øke transportomfanget og skape press på arealet. For å imøtekomme mobilitetsbehovet til byenes befolkning trenger vi et velfungerende og godt kollektivtilbud i og rundt byene. Tilstrekkelig med innfartsparkeringsplasser, høy frekvens på buss og bane og god områdedekning er suksesskriterier som må være oppfylt før eventuelle restriktive tiltak legges på biltrafikken. For at ikke privatbilen skal måtte være førstevalget for at hverdagslogistikken skal gå opp så må kollektivtilbudet være konkurransedyktig på tilgjengelighet, effektivitet, reisetid og pris.

Hvordan kommunene velger å bruke arealet har alt å si for hvordan transport kan utføres. Bykommuner som ønsker bedre miljø og luftkvalitet, må sørge for en arealbruk som reduserer avhengigheten av bil som transportmiddel i hverdagen og gi trafikantene mulighet til mer gange og økt sykkel- og kollektivbruk. I fremtiden vil den teknologiske utviklingen løse noen forurensningsutfordringer, men kampen om arealet vil fremdeles være til stede. Forpliktende og langsiktige arealplaner på tvers av kommunegrensene er derfor viktig.

Bykommunene og omlandet rundt byene har ikke økonomisk kapasitet til å bekoste nødvendige investeringer i transportsystemet på egen hånd. Det er også begrenset med bompengepotensial så lenge man har et nullvekstmål for biltrafikken. Eventuell køprising skal ikke kombineres med bompengefinansiering av bypakkene, men inntekter herfra kan være et tilskudd til offentlig finansiering. Trafikantene må ha et godt alternativt transporttilbud før køprising innføres. NAF mener staten må ta et langt større ansvar for investeringer i kollektivtrafikken i og rundt de største byene.

Miljø og klima

NAF vil at...

- **Standardiserte ladestasjoner og fyllestasjoner for alternativt drivstoff må gjøres tilgjengelig på lik linje med fyllestasjoner for fossilt drivstoff**
- **Det tilrettelegges for at klimautslippene fra transport går ned på en måte som ivaretar vårt behov for mobilitet**
- **Bruken av veisalt reduseres, og at det utvikles og tas i bruk bedre og alternative metoder**
- **Det gis incentiver for å elektrifisere ferjer, næringskjøretøy og jernbanelinjer, forsyne skip med landstrøm og få mer gods over på sjø og bane**
- **Banenettet rustes opp, spesielt rundt, mellom og i de største byene**

Mange ønsker å bidra til å gjøre sin hverdagsreise bedre også med hensyn til miljø og klima. Trafikantene velger de beste løsningene når de gis mulighet til det. I hverdagsreisen må slike løsninger være tilgjengelige, rimelige og effektive.

For at man skal oppnå nasjonale og internasjonale klimamålsettinger, må det legges til rette for at trafikantene skal kunne reise på en miljøvennlig måte uavhengig av hva slags behov den enkelte har i sin hverdag. Det innebærer både en kraftig utvidelse av kollektivtilbudet og tilrettelegging for utslippsvennlige biler. Effektiv mobilitet er en forutsetning for god samfunnsutvikling. Det må derfor ikke legges restriksjoner på reisevirksomhet i seg selv, men tilrettelegges for at trafikantene kan gjøre gode transportmiddelvalg.

Infrastrukturen for nullutslippsbiler må bygges ut og bli mer helhetlig enn i dag. Det må investeres i teknologi og å øke tilgjengeligheten både for privatpersoner og næringslivet. Hurtigladestasjoner for elbiler langs hovedveinettet og i byene, samt pumper for hydrogen og biodrivstoff er viktige faktorer for dette. Videre må det også legges til rette for nedgang i utslipp fra andre deler av transportsektoren, inkludert landstrøm til skip og elektrifisering av ferjer.

Veisalt er i dag kilde til forurensing av vann og vekster langs veiene. Saltet har også en negativ virkning på veikroppen og bærende konstruksjoner samt bilenes understell og bremsesystemer. Bruken av veisalt må reduseres med godt veivedlikehold, god vinterdrift og alternative snø- og isfjerningsmetoder som også gir god trafikk-sikkerhetseffekt.

Klimaendringene vil framover gi mer ras, flom og ekstremvær som vil påvirke infrastrukturen. Det er viktig at det framover bygges og vedlikeholdes på en måte som gjør at infrastrukturen i større grad kan takle disse utfordringene. Skinnegående transport har en viktig rolle i et fremtidig bærekraftig transportsystem både for gods- og persontrafikk. Intercitytriangelet må fullføres, og jernbanetilbudet rundt og mellom de største byene forbedres.

Egne notater

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

Norges Automobil-Forbund
Østensjøveien 14,
P.B. 6682 Etterstad,
0609 Oslo
Tlf. 08 505
naf.no